

Een schrijver met een hart.

Was in Maart 1899, dat ik Kloppers voor het eerst ontmoette. Kennen deed ik hem al lang; wie zou Kloppers niet gekend hebben? 'k Zou haast zeggen, dat ik reeds als schooljongen boekjes van hem gelezen heb; ik herinner me tenminste den tijd niet, dat nog niets door hem geschreven was. Toen „Timotheüs” kwam, was hij in heel Nederland reeds lang een bekende, en 't was dan ook met belangstelling, dat ik kennis met hem maakte, op een dag, dat de hoofdredacteur de medewerkers van „Timotheüs” ten zijnent noodigde, ter onderlinge kennismaking en ten afscheid. Ja, ten afscheid van Kloppers, die op het punt stond naar Zuid-Afrika te vertrekken.

'k Herinner me niet, dat hij bij die gelegenheid veel heeft gesproken; in 't gesprek drong hij niet naar den voorgrond, maar zijn gestalte aan de zijde van den voorzitter zie ik nog, en ik gevoel nog de weldadige gewaarwording, die van hem uitging.

Zóó moest Kloppers zijn; zijn uiterlijk was in overeenstemming met wat ik van hem had gelezen. Die fijne opmerkingsgave, die gekuischte, goed verzorgde stijl — het paste zoo goed bij het welgevormde hoofd en de vriendelijke uitdrukking dier oogen. Inderdaad, ik was blijde, met Kloppers kennis gemaakt te hebben.

Later, toen hij terug was uit Afrika, zag ik hem weer. 'k Had hem iets te vragen, 'k had zijn hulp noodig, en hoe aangenaam was de ontvangst op de Amsterdamsche Leliegracht. Weer kreeg ik denzelfden indruk, dieper thans, wíl 't meer een persoonlijke ontmoeting was, den indruk, dat het hart, 't welk uit de geschriften sprak, werkelijk klopte in dien boezem.

Neen, voorwaar, zijn pen was niet gehoord door zijn verstand; hij schreef wat in zijn hart leefde. „Zoo u het hart tot spreken dringt, zoo spreek,” had De Genestet gezegd, en Kloppers heeft altijd geschreven wat zijn hart hem te schrijven gaf.

Ik denk aan zijn verhalen. Jonge menschen willen boeken lezen, boeken met gebeurtenissen. Kloppers gaf ze, maar 't was hem niet om de gebeurtenissen te doen; hij wilde het *hart* bereiken, en het jeugdig gemoed doen opmerken, hoe gruwelijk de zonde is in Gods oog, maar hoe groot ook Gods genade is voor den zondaar.

Ik denk aan zijn schoolboekjes. Wie kent ze niet! Welk leerling van een Christelijke school heeft er niet in gelezen! O ja, als ge ze legt naast wat in den laatsten tijd van de schoolpers komt, dan zegt ge misschien: Kloppers was ouderwetsch. Maar mijn waarde, Kloppers schreef immers voor de school dertig, veertig jaar geleden, en hij gaf lectuur voor de Christelijke school, toen er nog bijna geen bestond.

Ik denk aan zijn historieboeken. Of Kloppers zijn volk en zijn vorstenhuis liefhad! Lees zijn groote werk: Oranje-Nassau, maar lees eveneens zijn laatste werk in „Timotheüs,” en ge ziet, hoe ook dáárin nog even moest uitkomen de hartelijke liefde tot de Koningin, de trots op het huis van Oranje.

Ik denk aan zijn „Bloemen, saamgegaard uit den hof van opvoeding en ervaring;” als ge mij vraagt, het beste dat hij geschreven heeft. 't Zijn spreuken en opmerkingen, indertijd verschenen in het Christelijk Schoolblad, en later afzonderlijk uitgegeven. Als ge die Bloemen leest, ziet ge Kloppers geheel. Daarin zegt hij zooveel waars en zooveel goeds over de verhoudingen in het huisgezin, maar daarin ook toont hij telkens, hoe groot zijn liefde is voor den Heiland, hoe groot zijn vertrouwen is in de macht van het gebed. Dat boekje toont u geheel het liefhebberende hart, en als ik zijn schetsen bij platen in „Timotheüs” las, dacht ik menigmaal aan deze aphorismen; de opmerkingen in „Timotheüs” spraken zoo geheel in denzelfden geest, al werden ze jaren later geschreven.

Of Kloppers een groot schrijver was? Vraag dat toch niet; hij heeft het zelf niet gevraagd. Hij schreef niet om naam te maken; hij schreef om te leeren, te waar-schuwen, te vermanen, en hij deed het, zooals God hem te schrijven gaf. En in dien stijl is — wat wel eigenaardig is — in den loop der jaren geen verandering gekomen. Er is groot verschil tusschen de schrijfwijze nu en vijftig jaar gelezen. Wie Van Lennep, Bosboom-Toussaint, Schimmel en andere schrijvers uit een vorig tijdvak leest, vraagt zich soms af: Spraken de menschen toen zoo? Natuurlijk niet: dat breedsprakige was toen evenmin algemeen als tegenwoordig, maar 't was toen onder de schrijvers gewoonte, hun gedachten zoo nauwkeurig mogelijk en tevens in sierlijken vorm op het papier te geven. In later tijd kwam als reactie

de toeleg om de menschen in boeken zoo plat mogelijk te laten spreken, en in natuurbeschrijvingen niet de sierlijkheid maar de gekunsteldheid van taal te zoeken. Aan die reactie heeft Kloppers niet meegedaan; zijn gevoel voor het gekuischte was te fijn. Wie zich in 't publiek vertoont, trekt een Zondagsch pakje aan. En in Zondagsgewaad heeft Kloppers zich altijd aan 't publiek vertoond; ik kan me hem niet anders voorstellen. Maar daardoor heeft hij, zonder het te bedoelen, ook bij zijn lezers den smaak voor beschaving, voor het welgemanierde bevorderd, iets, dat door vele nieuweren onbewust of welbewust verwaarloosd wordt.

En nog meer goede invloed is van Kloppers uitgegaan. De liefde, die hem onder 't schrijven bezielde, ook voor zijn persoonlijk onbekende lezers, zijn belangstelling in hun tijdelijk en geestelijk welzijn, werken door, ook nu hij heengegaan is om te rusten van zijn arbeid. Welbesteed was zijn leven; met dankbaarheid aan God, die hem gaf, en aan hem, die zich gaf, staren velen den ontslapene na.

A. L.

P. J. Kloppers.